

Sygn. akt I UK 33/15

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania P. A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 października 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt III AUa 2295/13,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z 18 września 2014 r. oddalił apelację skarżącego wnioskodawcy P. A. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 10 września 2013 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji pozwanego z 7 września 2012 r., odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Potwierdził to Sąd Apelacyjny. W spornych okresach zatrudnienia wnioskodawca pracował na stanowiskach ślusarz - spawacz, monter instalacji sanitarnych - spawacz lub spawacz - monter instalacji sanitarnych. Fakt wykonywania prac innych niż spawacza (ślusarza, montera), wynika z całej dokumentacji pracowniczej. Zajmowane przez wnioskodawcę stanowiska pracy nie były związane tylko i wyłącznie z pracami spawalniczymi. Tylko praca spawacza została ujęta w wykazie A, dział XIV, poz. 12, stanowiącym załącznik do

rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43, ze zm.). Natomiast wnioskodawca nie spełniał warunku pracy stałej i w pełnym wymiarze w charakterze spawacza. W wykazie nie mieszczą się stanowiska ślusarza i mechanika, na których wnioskodawca był zatrudniony w spornym okresie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne, wywołujące „rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie: czy ustalenie, że ubezpieczony, wykonujący co do zasady pracę w szczególnych warunkach jako spawacz, wykonywał również incydentalnie inne prace stanowi przeszkodę do przyznania ubezpieczonemu wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...)”. W uzasadnieniu wniosku podano, że problem rozumienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach stanowi istotne zagadnienie prawne o dużym znaczeniu praktycznym. Przyjęcie w ślad za poglądem zaprezentowanym przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w zaskarżonym wyroku niekorzystnej dla ubezpieczonych wykładni, a tym samym nie badanie w ogóle przez sądy czy ewentualne wykonywanie przez pracowników świadczących pracę w szczególnych warunkach innych obowiązków miało charakter incydentalny, stanowić może w praktyce barierę dla pozyskiwania wcześniejszych emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Interpretacja wskazanych w petitum skargi kasacyjnej przepisów, zdaniem skarżącego, wywołuje również rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wydawane są bowiem biegunowo różne orzeczenia w oparciu o te przepisy. Z jednej strony sytuuje się zaskarżone orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, zawierające skrajnie rygorystyczny pogląd, zgodnie z którym każdy przypadek wykonywania innych obowiązków przez pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach stanowi przeszkodę do uznania, że spełniają oni warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury. Z drugiej zaś strony wskazać można nurt bardziej liberalny, obejmujący na przykład wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 12 lutego 2013 r., III AUa 2119/12, w którym Sąd Apelacyjny zaprezentował pogląd, iż „incydentalnie wykonywane drobne prace monterskie mogą wpłynąć na ogólną

ocenę charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, prowadząc ostatecznie do - wyprowadzonego przez pozwanego - wniosku, że wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (wyżej *in extenso*) nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Przedmiotem zainteresowania pierwszej podstawy przysądu, czyli istotnego zagadnienia prawnego, a nawet drugiej podstawy przysądu, czyli kwalifikowanej potrzeby wykładni określonych przepisów, nie jest ocena zastosowania prawa w konkretnej sprawie skarżącego ubezpieczonego. Jest to domena podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak do tej podstawy skarżący się nie odwołuje i nawet hasłowo nie twierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Innymi słowy istotne zagadnienie prawne ma charakter uniwersalny i nie może być redukowane do ustalenia czy ubezpieczony, wykonujący pracę spawacza, wykonując również incydentalnie inne prace, był zatrudniony w szczególnych warunkach. Istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do rozwiązywania kazuśw w konkretnej sprawie, gdyż wówczas funkcja tej podstawy przysądu stanie się bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną (kolejną) instancją.

Jeżeliby nawet próbować odstąpić od powyższego reżimu, to sformułowana kwestia nie stanowi istotnego novum w orzecznictwie. Podstawą prawną jest przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., stanowiący, że w grę wchodzi okresy, w których praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Sąd Najwyższy dał już wystarczającą wykładnię prawa w tym zakresie – por. choćby wyroki z 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86; z 18 marca 2014 r., II UK 392/13, LEX nr 1446450 i w wyroku z 10 kwietnia 2014 r., II UK 396/13, LEX nr 1460979. Wskazano, iż w judykaturze nie jest sporne, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy wykonywanej stale i w

pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Stwierdzono mimo to określone odstępstwa od tej reguły, które nie mogą podważać samej zasady. Pierwsze odstępstwo dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia. Drugie odstępstwo, sytuacji, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny. Wskazaniu temu towarzyszyło odwołanie się do określonych orzeczeń Sądu Najwyższego.

Taka wykładnia odnosi się również do pracy spawacza, która w tym charakterze ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze. Nie oznacza to, że nie są uwzględniane prace wykonywane w przebiegu procesu spawania, jako związane ze spawaniem, a więc także prace ślusarskie polegające na przygotowaniu materiałów do spawania mogą być uznane za pracę „przy spawaniu” (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 79; z 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426). Do pracy spawacza w szczególnych warunkach nie należą prace ślusarskie, montażowe, jeżeli nie są objęte procesem spawania (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2011 r., II UK 106/11, LEX nr 1130389; z 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11, LEX nr 1130388).

Reasumując, wniosek nie przedstawił metodycznie i merytorycznie właściwej podstawy przedsądu, a niezależnie nie ma podstaw do stwierdzenia kwalifikowanej potrzeby wykładni przepisu ani istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).